

Asia: VN/18125/2025

Ehdotus hallituksen esitykseksi taiteen perusopetuksesta annetun lainsäädännön uudistamiseksi

1 § Taiteen perusopetuksen tarkoitus ja tavoitteet

Valitse sopivin

Kannatan muutettuna

Muutosehdotus tai muu kommentti:

Lasten ja nuorten ensisijaisuus on ehdottomasti säilytettävä TPO-laissa.

Perustelu 1. Taideopetuksen tarjoaminen lasten ja nuorten lisäksi yhdenvertaisesti myös aikuisille tarkoittaisi merkittävää opetustuntimäärien lisäämistä taiteen perusopetuksessa. Koska lakiuudistus on tarkoitus toteuttaa kustannusneutraalisti, olisi lasten ja nuorten opetustunteja vastaavasti vähennettävä. Tämä sotisi jopa YK:n Lapsen oikeuksien sopimuksen 31 §:ää vastaan, jonka mukaan jokaiselle lapselle tulisi mahdollistaa osallistuminen taide- ja kulttuurielämään. Lakiuudistus ei saa heikentää, vaan sen tulisi päinvastoin turvata lasten ja nuorten osallistuminen eri taiteenlajien opetukseen.

Perustelu 2: On olemassa myös muita lakiin perustuvia palveluita, joissa jokin toiminta tai palvelu on kohdennettu vain tietyille ikäryhmälle, esim. etsivä nuorisotyö 16-29 -vuotiaille.

Perustelu 3: On olemassa lukuisia tutkimustuloksia, joissa kiistattomasti voidaan todistaa taiteen ja erityisesti musiikin merkitys lapsen kehitykselle. Näitä ovat esim. kielen oppimiseen, sosiaalisten taitojen kehittymiseen, tarkkaavaisuuteen ja keskittymiseen liittyvät tutkimustulokset.

Perustelu 4: Jotta taiteen perusopetuksen jatkumona suoritettavat ammatti-opinnot ovat mahdollisia, on opinnot taiteen perusopetuksen parissa aloitettava jo lapsena tai nuorena.

Perustelu 5: Lasten ja nuorten ensisijaisuus TPO:ssa ei poissulje aikuisten mahdollisuuksia osallistua opetukseen, oppilaitoksen omien painotusten ja valintojen mukaisesti.

Perustelu 6: Koko TPO:n kentän pedagoginen kehitys ja opettajien kelpoisuudet ovat tähän saakka suuntautuneet lasten ja nuorten opetukseen. Aikuisten ottaminen mukaan tasaveroisena kohderyhmänä lasten ja nuorten rinnalle edellyttäisi opettajien täydennyskouluttamista myös andragogiikan ammattilaisiksi.

3 § Opetussuunnitelma, oppimäärän mitoitus ja laajuus

Valitse sopivin

Kannatan muutettuna

Muutosehdotus tai muu kommentti

Esitystä tulee täsmentää varhaisiän taidekasvatuksen tuntien laskemisen ja oppimäärän mitoituksen laskennan osalta.

On linjattava, että varhaisiän taidekasvatusta ja siihen sisältyviä perusopetukseen valmentavia opintoja (esim. soitinpajat) ei lasketa mukaan oppilaskohtaiseen opetustuntien enimmäismäärään (1000-1500 tuntia) taiteen perusopetuksessa. Varhaisiän taidekasvatus ei myöskään kerryttäisi opintopisteitä. Varhaisiän taidekasvatuksen rahoitus on kuitenkin turvattava sisällyttämällä ne oppilaitoksen VOS-tuntimääriin.

Oppimäärän mitoitus: Aikaisempien kahden oppimäärän, yleisen ja laajan, yhdistäminen yhdeksi oppimääräksi ja opetustuntimäärien muuttaminen opintopisteiksi ovat suuria kokonaisuuksia. Onko kokonaisvaikutuksia huomioitu riittävästi ja miten ne käytännön tasolla saadaan toteutumaan lain esitettyyn voimaantuloon mennessä? Entä miten eri oppilaitosten oppilashallinto-ohjelmat saadaan tuottamaan rahoituksen perusteeksi vaadittua dataa?

Perustelu 1, Opintopiste: Opintopisteen määrittely TPO:ssa poikkeaa muista oppilaitoksista sekä KOSKI-palvelussa käytettävästä määritelmästä (muissa oppilaitoksissa 1 op = 27 tuntia opiskelijan työtä). Koska eri taiteenlajeissa on hyvin erilaisia tarpeita opintojen mitoitukselle taiteen perusopetuksessa, ehdotetaan opintopisteen määritelmään liukumaa: 1 opintopiste = 20-27 tuntia opetusta.

Perustelu 2, Opintojen laajuus: Esityksessä oppimäärän laajuudeksi esitetään 50 opintopistettä. Jos opintopiste on määritelty 20 tunniksi, vastaisi se 1000 tuntia opetusta. Nykyinen taiteen perusopetuksen laajuus on 1300 tuntia, joten 300 tunnin vähentäminen olisi huomattava muutos ja vaarantaisi oppilaiden mahdollisuudet hakeutua ammatillisiin jatko-opintoihin. Pienentynyt

tuntimäärä ei myöskään huomioisi oppilaiden yksilöllisiä opinpolkuja esim. oppilaan oppimiseen liittyviä haasteita tai erityistarpeita, tai sitä jos lapsi aloittaa perusopetuksen opinnot jo alle kouluikäisenä.

Perustelu 3: Eri taiteenalojen oppilaitosten vertaaminen keskenään on ongelmallista. Pelkästään saman taiteenalan oppilaitoksia verratessakin on huomattavia eroja johtuen esim. oppilaitoksen sijainnista, opetusta tarjoavien kuntien taloustilanteista, hakijamääristä ja oppilaitoksen omista resursseista. Eri taiteenlajien erityispiirteet ja erilaiset tarpeet tulisi ottaa huomioon, jos ei lakitekstissä, niin asetuksissa ja viimeistään opetussuunnitelmien taiteenalohtaisissa perusteissa. Suurimmat TPO:n tuntimäärien tarpeet ovat musiikin (instrumenttiopetus) ja klassisen baletin opinnoissa, joissa ammattiopintoihin hakeutumiseen vaadittava taitotaso saavutetaan huomattavan myöhäisessä vaiheessa opintoja. Laissa tai viimeistään opetussuunnitelmien perusteissa tulisi turvata myös ammattiopintoihin tähtäävän musiikin ja baletin opetuksen (1500 tunnin ylittävän lisäopetuksen) saavutettavuus lahjakkaimmille ja motivoituneimmille oppilaille. Ilman VOS-rahoitusta pisimmälle opinnoissaan etenevien oppilaiden opetuksen hinta oppilaan perheelle moninkertaistuisi.

4 § Kunta koulutuksen järjestäjänä

Valitse sopivin

-

Muutosehdotus tai muu kommentti:

-

5 § Koulutuksen järjestämisluvan saanut koulutuksen järjestäjä

Valitse sopivin

Kannatan

Muutosehdotus tai muu kommentti:

-

7 § Koulutuksen järjestämislupa

Valitse sopivin

Kannatan muutettuna

Muutosehdotus tai muu kommentti:

Määriteltävä lakiesitykseen, että niiden oppilaitosten, joilla jo on koulutuksen järjestämislupa, ei tarvitse hakea järjestämislupaa uudestaan.

8 § Koulutuksen järjestämisluvan muuttaminen ja peruuttaminen

Valitse sopivin

Kannatan

Muutosehdotus tai muu kommentti:

-

9 § Koulutuksen järjestäminen ja muu toiminta

Valitse sopivin

Kannatan muutettuna

Muutosehdotus tai muu kommentti:

Tarkennus: muuta taide- ja kulttuuritoimintaa ovat esim. tanssinäytökset ja musikaalit ja ne ovat osa oppilaitoksen perustoimintaa eli taiteen perusopetusta.

10 § Yhteistyö

Valitse sopivin

Kannatan muutettuna

Muutosehdotus tai muu kommentti:

Sanamuotoehdotus: Koulutuksen järjestäjä pyrkii edistämään...

Perustelu 1: Maakunnallisessa oppilaitoksessa yhteistyö kuntien, koulujen ja kulttuuritoimijoiden kanssa on jo nyt keskeinen ja olennainen osa toimintaa. Lakiesitys vahvistaa tätä yhteistyötä ja mahdollistaa myös uudenlaisten toimintojen ja toimintamallien käynnistämisen, mutta nämä vaativat resursseja ja tahtotilaa yhteistyölle.

Perustelu 2: Yhteistyö tarvitsee resursseja. Miten tämä on huomioitu rahoituksessa?

Perustelu 3: Miten yhteistyötä mitataan ja raportoidaan?

11 § Vastuutehtävä

Valitse sopivin

En kannata

Muutosehdotus tai muu kommentti:

Perustelu 1: Lakiesityksessä määritelty vastuutehtävän tarkoitus, eli pedagogiikkaan, toimintakulttuuriin ja oppimisympäristöihin liittyvä toiminta ja kehittäminen kuuluvat jokaisen oppilaitoksen tehtäviin, joita tehdään jo jokaisessa oppilaitoksessa koko ajan. Myös yhteistyötä eri koulutuksen järjestäjien kesken tehdään koko ajan sekä paikallisesti, alueellisesti että valtakunnallisesti.

Perustelu 2: Näitä tehtäviä ei voi ulkoistaa jollekin toiselle oppilaitokselle tai ulkopuoliselle taholle. Jos nämä siirretään jonkin toisen oppilaitoksen vastuulle, on vaarana yksittäisten oppilaitosten kehityksen pysähtyminen ja näkyvyyden väheneminen. Lain tulisi päinvastoin turvata jokaisen oppilaitoksen kehittymismahdollisuudet ja kannustaa toiminnan kehittämiseen.

Perustelu 3: Jos vastuutehtävä on paikallinen tai alueellinen, asettaa se alueen oppilaitokset eriarvoiseen asemaan.

Perustelu 4: Yksittäisten oppilaitosten sijaan eri taiteenalojen kattojärjestöt voisivat toteuttaa vastuutehtäviä laajemmin, tehokkaammin ja tasapuolisemmin.

12 § Valtion rahoitus

Valitse sopivin

Kannatan muutettuna

Muutosehdotus tai muu kommentti:

A) Rahoituksen perusteena tulisi edelleen olla ainoastaan opetustuntimäärä. Tästä luvusta saa riittävän kokonaiskäsityksen toiminnasta. Jos rahoituksen perusteeksi tarvitaan välttämättä jokin suorite, tulisi suoritteiden olla huomattavasti pienempi kokonaisuus kuin koko oppimäärä. Suorite voisi olla opintojen osasuoritus tai vastaava, esim. 10-15 opintopisteen kokonaisuus.

Perustelu A1: Lakiesityksessä suoritteella tarkoitetaan koko oppimäärän suorittamista. Tämä asettaa eri taiteenlajit ja niitä opiskelevat hyvin eriarvoiseen asemaan. Esimerkiksi musiikissa ja baletissa koko taiteen perusopetuksen oppimäärän suorittaminen edellyttää yli 10 vuoden tavoitteellisia ja pitkäjänteisiä opintoja sekä säännöllistä harjoittelua.

Perustelu A2: Koko oppimäärä rahoituksen perusteena olevana suoritteena ei huomioi oppilaiden yksilöllisiä oppimistavoitteita ja soveltuu huonosti lasten ja nuorten opetukseen. Tutkimuksin on todettu, että jo lyhytkin opinpolku esimerkiksi musiikin parissa saa aikaan monia positiivisia vaikutuksia lapsen kognitiivisessa kehityksessä ja musiikkisuhteessa.

Perustelu A3. Koko oppimäärän läpäisevyys suoritteena tarkoittaisi käytännössä oppimisen laadun ja oppimistulosten merkittävää heikentymistä, kun jokainen oppilas – motivoitunut tai ei - pyrittäisiin pitämään talossa päättötodistukseen saakka. Tämä vähentäisi mahdollisuuksia ottaa uusia oppilaita aloittamaan opintojaan. Saavutettavuutta ja lain henkeä toteuttaisi paremmin TPO:n tarjoaminen mahdollisimman suurelle joukolle lapsia, samalla kun turvataan tavoitteellisten opintojen jatkaminen ammattiopintoihin saakka.

B) Oppilaitosten kehittäminen tulee edelleen turvata hankerahoituksella, eikä vastuuoppilaitosjärjestelmällä (ks. §11).

Perustelu B1: TPO:n pedagogiikan, käytäntöjen ja toiminnan kehittäminen edellyttää, että jokaisella oppilaitoksissa työskentelevällä on mahdollisuus osallistua kehittämiseen. Tämä onnistuu parhaiten kehittämishankkeilla, joita toteutetaan eri oppilaitosten yhteistyöllä, ei pelkästään yhden oppilaitoksen vetovastuulla. Hankerahoitus on vastuutehtävämallia ketterämpi ja joustavampi tapa kokeilla erilaisia taiteen perusopetukseen liittyviä uusia innovaatioita ja vahvistaa oppilaitosten välistä yhteistyötä. Samalla hankkeisiin osallistuminen lisää sekä oppilaiden että opettajien osallisuuden kokemusta oman oppimisympäristönsä aktiivisina toimijoina ja kehittäjinä.

13 § Henkilöstö

Valitse sopivin

Kannatan muutettuna

Muutosehdotus tai muu kommentti:

Opettajien kelpoisuutta koskevaa asetusehdotusta tulee muuttaa. Kelpoisuusvaatimuksissa tulee edellyttää pedagogisten opintojen suorittamista kaikissa kelpoisuuskohdissa (ks. 20 §).

14 § Oppilaaksi ottaminen

Valitse sopivin

-

Muutosehdotus tai muu kommentti:

-

15 § Oppilailta perittävät maksut

Valitse sopivin

-

Muutosehdotus tai muu kommentti:

-

16 § Oppilaan osaamisen arviointi ja todistus

Valitse sopivin

-

Muutosehdotus tai muu kommentti:

-

18 § Tietojensaanti- ja ilmoitusoikeus

Valitse sopivin

-

Muutosehdotus tai muu kommentti:

-

19 § Koulutuksen arviointi

Valitse sopivin

-

Muutosehdotus tai muu kommentti:

-

Siirtymäsäännökset (lakiesityksen 22-24 §:t)

Valitse sopivin

Kannatan muutettuna

Klikkaa ja lisää otsikko avoimelle kysymykselle

Pykälään tulisi lisätä siirtymäsäännös myös 1500 tunnin oppimäärän ylittävien oppilaiden laskemisesta mukaan oppilasmäärään ja VOS-tunteihin, ellei oppilaskohtaisesta tuntimäärärajoituksesta luovuta.

2. Esityksen sisältämä uusi valtionrahoitusmalli. Mitä mieltä olette työryhmän esityksestä:

Valitse sopivin

Kannatan muutettuna

Muutosehdotus tai muu kommentti:

§ 12 Uusi lakiesitys nykymuodossaan tuo väistämättä haasteita rahoituksen ja talouden ennustettavuudelle sekä oppilaitosten talouden hallinnalle. Nykytilanteessa valtionrahoitusta pitäisi ennemminkin varmistaa ja turvata sekä ennustettavuutta huomattavasti parantaa.

Mikäli vain 93 % toteutuu ns. perusrahoituksena ja 7 % rahoituksesta tulee oppilasmääristä ja läpäisevyydestä, ovat vuosittaiset vaihtelut huomattavia ja vaikuttavat tällöin merkittävästi oppilaitosten taloustilanteisiin. Esitetty rahoitusperusta ja sen 7 % osuus on oppilaitoksesta riippuen useamman opettajan henkilöstökulujen osuus vuositasolla, joten tämä 7 % osuus on merkittävä. Tämän vuoksi on välttämätöntä, että rahoituksen perusteena oleva suorite on pienempi kokonaisuus kuin koko oppimäärä, tai että rahoitus perustuu ainoastaan opetustunteihin ja koko oppilasmäärään.

Oppimäärän ohjeellisen laajuuden pudottaminen nykyisestä 1300 tunnista 1000 tuntiin vaarantaa musiikin ja tanssin jatko-opintoihin hakeutumisen. Baletissa ja musiikissa ammattiopintoihin vaadittavan lähtötason voi saavuttaa vasta 10-15 vuoden intensiivisen opiskelun tuloksena. Ilman VOS-rahoitusta viimeisten vuosien opetus olisi oppilaalle kohtuuttoman kallista.

1500 opetustunnin maksimimäärän laskeminen yksittäiselle oppilaalle on monin tavoin ongelmallista, tällä hetkellä jopa mahdotonta. Oppilashallinto-ohjelmissa ei ole mahdollista saada tietoa oppilaskohtaisista opetustuntimääristä. Uudistukset tulisivat lisäämään huomattavasti oppilaitosten hallinnollista työtä tai ohjelmistojen lisäpalvelupyynnöjä tuoden lisäkustannuksia.

Mitä tehdään niille lakimuutoksen voimaan tullessa opiskeleville oppilaille, joiden 1500 tunnin raja on jo täyttynyt?

§ 44 Oppilaitosten kehittäminen tulee edelleen turvata hankerahoituksella. Uusi vastuutehtäväjärjestelmä ei voi korvata oppilaitosten omaa kehittämistoimintaa. (ks. §11).

Perustelut: Hankerahoitusta tarvitaan edelleen TPO:n pedagogiikan, käytäntöjen ja toiminnan kehittämiseen. Hankerahoitus on vastuutehtävämallia ketterämpi ja joustavampi tapa kokeilla erilaisia taiteen perusopetukseen liittyviä uusia innovaatioita ja vahvistaa oppilaitosten välistä yhteistyötä. Samalla hankkeisiin osallistuminen lisää sekä oppilaiden että opettajien osallisuuden kokemusta oman oppimisympäristönsä aktiivisina toimijoina ja kehittäjinä.

20 § Taiteen perusopetuksen opettajan kelpoisuus

Valitse sopivin

Kannatan muutettuna

Muutosehdotus tai muu kommentti:

Asetuksen 20 § Kohta 5 on poistettava tai kohtaan 5 on lisättävä: sekä vähintään 60 opintopisteen laajuiset opettajan pedagogiset opinnot.

Perustelu 1: Kohdan 5 taiteellista tai muuta ansioituneisuutta on mahdotonta arvioida yksiselitteisesti. Tämä aiheuttaisi eriarvoisuutta opettajien kesken ja erimielisyyksiä kohdan tulkinnasta.

Perustelu 2: Taiteen perusopetuksen opettajan kelpoisuuden tulee olla linjassa muiden koulutusmuotojen opettajien kelpoisuuksien kanssa. Jokaisella opettajalla, koulutusalaan riippumatta, tulee olla pedagogiset opinnot suoritettuna vähintään 60 opintopisteen laajuisesti.

Perustelu 3: TPO:n vahvuus ovat pedagogisesti ja taiteellisesti pätevät opettajat. Pätevyysvaatimusten madaltaminen heikentäisi taiteenalojen ammatillisen koulutuksen perustaa ja heikentäisi opetuksen laatua. Tämä vaarantaisi myös laissa määriteltyjen TPO:n tavoitteiden toteuttamista.

Perustelu 4: Taiteen perusopetus on koulutustoimintaa, jota tehdään oppilaitoksissa. Kelpoisuusvaatimuksien tulee siksi olla yhdenmukaisia muiden koulutusalojen kanssa.

4. Ehdotus asetukseksi taiteen perusopetuksesta. Mitä mieltä olette työryhmän ehdotuksesta:

Valitse sopivin

Kannatan muutettuna

Muutosehdotus tai muu kommentti:

3 § ja 4 § Vastuutehtävän sisältö tulee JOKO poistaa ja korvata valtionavustuksilla erilaisille oppilaitosten yhteistyönä toteutettaville hankkeille TAI suunnata vastuutehtäviä ja niihin liittyvää rahoitusta taiteenalojen kattojärjestöille.

5 § Opintojen mitoituksen tulisi olla linjassa muiden oppilaitosten kanssa (muissa oppilaitoksissa 1 op = 27 tuntia opiskelijan työtä). Musiikin ja baletin opintopisteen mitoituksen taiteen perusopetuksessa tulisi olla 27 tuntia opetusta (käytäntö tälläkin hetkellä Koski-siirroissa).

Muut kommentit ja huomiot:

Pyydämme, että kommentti aloitetaan viittaamalla työryhmän ehdotuksen lukuun, alakohtaan, kappaleeseen tai pykälään. Jos kommentti ei koske mitään tiettyä esityksen kohtaa, pyydämme, että kommentti aloitetaan sanoilla "Yleinen kommentti"

Yleinen huomio: Saavutettavuus ja alueelliset ratkaisut

Lakiuudistusesityksen tavoite taata taiteen perusopetuksen saatavuus ja saavutettavuus koko maassa on kannatettava. Maakunnallisesta näkökulmasta on tärkeää, että lainsäädäntö mahdollistaa joustavat ja alueellisesti tarkoituksenmukaiset ratkaisut. Erityisesti harvaan asutuilla alueilla/useiden opetuspisteiden oppilaitoksissa tarvitaan sellaisia rahoitusmekanismeja, jotka tukevat opetuksen viemistä lähelle oppilaita esimerkiksi kiertävien opettajien avulla.

Etäopetus ei voi koskaan korvata lähiopetusta musiikissa tai tanssissa. Saavutettavuuden ja saatavuuden arvioinnissa tämä tulee huomioida.

Yleinen huomio: Taiteenalojen erityispiirteiden huomioiminen

Lakiesityksestä saa vaikutelman, että muiden taiteenalojen rahoitus perustuu musiikilta vähentämiseen. Musiikin opetuksen pitkät perinteet, verkostot, opettajien koulutus, pedagoginen osaaminen ja opetuksen laatu ovat tulosta vuosikymmenten työstä. Uudet rahoitusmallit eivät saa heikentää tätä vuosikymmenten hyvää työtä ja saavutettua laatua.

Musiikille ja tanssille on Keski-Pohjanmaan konservatorion toiminta-alueella runsaasti tilausta, konservatoriolla on tarvittavaa osaamista ja hyväksi muodostuneet verkostot ja opetuspisteet koko maakunnan alueella. On tärkeää, että konservatorio voi jatkossakin tarjota laaja-alaisesti musiikin ja tanssin harrastamista Keski-Pohjanmaalla ja että rahoitusmalli tukee tätä mahdollisuutta toteuttaa opetusta maakunnassa tasapuolisesti.

Yleinen huomio: Valtionosuusjärjestelmän uudistus

Lakiesitys, jossa rahoitus perustuu opetustuntien lisäksi opiskelijamääriin ja koko oppimäärän suorittamiseen ei huomioi riittävästi taiteenalojen, oppilaiden opinpolkujen ja oppilaitosten erilaisuuksia.

Maakunnalliselle toimijalle on tärkeää, että malli on ennakoitava ja ottaa huomioon alueelliset erityispiirteet, kuten pitkät välimatkat ja pienet opiskelijaryhmät sekä niistä aiheutuvat kustannukset verrattuna oppilaitokseen, jossa kaikki opetus tapahtuu yhdessä opetuspisteessä. Rahoitusmallissa

valtionosuuden kohdentamisen tulee tukea myös alueellista saavutettavuutta ja saatavuutta sekä ennen kaikkea musiikissa olennaista lähiopetusta. Musiikille tunnusomaista on opettaminen ns. kädestä pitäen ja se ei toteudu etäopetuksessa tai ryhmäopetuksessa.

Esityksessä ei myöskään tule esiin, onko aikomus tarkistaa nykyistenkin VOS- oppilaitosten tuntimäärät tai siirtää niitä oppilaitokselta toiselle?

§10 Yhteistyö

Lakiesityksessä korostetaan yhteistyötä ja kehittämistehtäviä. Maakunnallisena oppilaitoksena yhteistyö kuntien, koulujen ja kulttuuritoimijoiden välillä on jo nyt keskeistä ja olennainen osa toimintaa. Lakiesitys vahvistaa tätä yhteistyötä ja mahdollistaa myös uudenlaisten toimintojen ja toimintamallien käynnistämisen, mutta nämä vaativat resursseja, joita myös rahoituksessa tulee huomioida.

§23 Siirtymäkauden tuki ja ohjaus

Uudistuksen voimaantulo vuoden 2027 alussa edellyttää riittävää siirtymäkauden tukea. Toimijat tarvitsevat selkeää ohjeistusta, koulutusta ja resursseja uuden lainsäädännön omaksumiseen ja käyttöönottoon sekä opetussuunnitelmien laadintaan ja käyttöönottoon.

Nykyisin käytössä oleva oppilashallintojärjestelmä (Eepos) ei tue yksittäisen oppilaan tuntimääräkertymän laskemista. Järjestelmään vaadittavat muutokset olisivat kalliita ja niihin menee aikaa.

Pykälään tulisi lisätä siirtymäsäännös myös 1500 tunnin oppimäärän ylittävien oppilaiden laskemisesta mukaan oppilasmäärään ja VOS-tunteihin, ellei oppilaskohtaisesta tuntimäärärajoituksesta luovuta.

Paavola Päivi

Keski-Pohjanmaan Konservatorion kannatusyhdistys ry - Keski-Pohjanmaan
Konservatorion hallitus sekä rehtori Päivi Paavola ja apulaisrehtori Kristiina
Penttinen